

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput III. Turritana eremo a comite Rogerio invenitur, præsentissimo
periculo hunc liberat, duo ibi ejusdem liberalitate monasteria exstruit, in
horum altero ad mortem usque sanctissime virit, post ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
SURIO.

discipulis anno 1086 data fuit, charta publica.

s Parum hoc verosimile apparet. Ad Comment. præv. num. 515.

t Videtur Comment. præv. num. 527.

u Comment. prævii num. 528 integras hasce studioso lectori exhibui.

x Landuinum a Brunone Cartusie fratribus tunc primum, cum hi Romam ad Sanctum jam venissent, Cartusiamque repetere consensissent, præfectum fuisse, innuere hic videtur Surius; verum id jam inde ab eo tempore, quo Sanctus, Pontificio obtemperans mandato, relicta Cartusia, Romam petiit, factum esse, fidem facit publicum, quo Sancti discipulis Cartusia eremum Siquinus restituit, instrumentum, Commentarii prævii num. 529 recitatum.

y Videtur, quæ de hac Cartusie restitutione Commentarii prævii num. 529 et seq. in medium fore adducta.

z Vivendi modum, quem S. Bruno ejusque socii in Cartusia tenuere, Urbano II, summo Pontifici, placuisse, argumento sane sunt litteræ hic memoratæ; verum in hisce (Adi Commentarii prævii num. 528) cellæ duntaxat seu monasterii B S. Brunonis, non Instituti Cartusiani, mentio fit.

aa Videtur, quæ de visione hac adjunctisque, eam comitatis, dicta sint Commentarii prævii num. 605 et quinque seqq.

bb Sanctus sub concilii Placentini, anno 1093 celebrati, tempus nec primum ad Rhegiensem archiepiscopatum fuit electus, nec eremum repetendi facultatem a Pontifice obtinuit, contra ac Surius hic docet. Adi Commentarii prævii num. 552, 555, 556 et seq.

cc Consule, quæ in tertium Vitæ præced. caput ad lit. t notavi.

dd Cum Pontifex anno 1095, celebrato Placentiæ concilio, in Galliam primum abierit, Calabriamque Bruno jam inde ab anno 1090 adierit, liquet sane, non subsistere rationem, ob quam, cum in Calabriam secessit, Cartusiam non repetiisse hic asseritur.

ee Litteras, quas hæc voces terminant, quasque ad Cartusie fratres per Landuinum, ad hanc e Calabria revertentem, Sanctus misit, Commentarii prævii num. 679 et seqq. integras dedi.

ff Adi Comment. præv. num. 552.

C Quo vera hic prædicari a biographo deprehendas, adi Commentarii prævii § 41, quo litteras illas integras recitavi, eaque, quæ congrua duxi, in easdem notavi.

CAPUT III.

In Turritana eremo a comite Rogerio invenitur, præsentissimo periculo hunc liberat, duo ibi ejusdem liberalitate monasteria exstruit, in horum altero ad mortem usque sanctissime vivit, post obitum miraculis claret, tandemque, Pontifice permittente, a Cartusianis Cælitum honoribus afficitur.

Postquam in ea Turrensi eremo beatus Bruno primum habitare cepit cum sociis, accidit, Deo id efficiente, ut quodam die Rogerius comes Calabriae a, cum non parvo suorum grege et multa canum frequentia in eadem solitudine venationi incumbens, ad eum locum, quem sibi incolendum sumpserant servi Dei, totius rei nescius perveniret. Ubi cum canes sagaciter diversa ferarum vestigia explorarent, ad casas, in quibus beatus Bruno cum fratribus commorabatur, accurrerunt, atque illic, fixis pedibus, magno latratu indicabant domino suo, opimam se reperisse prædam. Comes, id conspicatus, ocyus cum suis advolat, offendit Patres illos in speluncis suis flexis genibus, erectisque in cælum vultibus ac manibus simul orantes et laudantes Deum b. Tum ille, magna admiratione repletus, ab equo, cui insidebat, desilit, pie et comiter illos salutatur, quia causa eo advenerint, et quæ eorum sit conditio, accurate perquirunt. Postquam ex eis didicit omnia, impense lætatus est, laudans et glorificans Deum, qui tali ipsum præda dignum judicasset.

39 Persuadebat enim sibi, neque id temere, se terramque suam eorum meritis et precibus apud Deum adjutum et in pace conservatum iri. Atque ea causa, ut possent illic quietius vivere et diutius permanere, dedit eis ecclesiam sanctæ Mariæ et beati Stephani de eremo c. Ubi sane etiam crebro eos invisit, et res vitæ degendæ necessarias eis tribuit, et ea, quæ ad salutem animæ pertinerent, libenter ab eis audivit. Ipsum vero beatum Brunonem, aliorum pastorem et patrem, non solum præ cæteris arctius complectebatur, sed etiam sæpius ad se evocabat, multamque ei præstans reverentiam, semper cum primo loco habuit in domo sua, ejusque consiliis libenter parebat, et precibus, quibus plurimum fidebat, perpetuo sese commendabat d: nec eum sefellit opinio. Ejus enim beati Viri meritis Dominus a præsentissimo periculo et structis ei periculis illum liberavit; id quod Comes ipse in Dei gloriam, et ob divulgandam ubique sancti Brunonis sanctitatem litteris suis testatum reliquit in hæc verba:

40 Ego Rogerius, divina misericordia Comes Calabriae et Siciliae, nota esse volo omnibus fidelibus Christianis beneficia, quæ mihi peccatori concessit Deus orationibus reverendi mei fratris Brunonis, piissimi patris fratrum, qui habitant

D

A comite Rogerio, venationi vacante, in specu invenitur,

a

b

beneficentiamque in se hunc principem.

F

c

d

quem in obsidione Capuana præsentissime

A habitant in ecclesiis sanctæ Mariæ de eremo, et sancti Stephani protomartyris, quæ sitæ sunt in terra mea inter oppidum, quod dicitur Stulum, et Arenam. Dum essem in obsidione Capuæ e Calendis Martii, et præficessem Sergium, natione Græcum, principem super ducentos armigeros nationis suæ, et exercitus excubiarum magistrum; qui satanica persuasione præventus, prius ipsi principi Capuæ, promittenti auri non modicam quantitatem, ad invadendum me meumque exercitum, noctu aditum pollicitus est se præbere.

c *periculo* **41** Nox proditionis advenit, princeps Capuæ ejusque exercitus juxta promissum est paratus ad arma, dumque me sopori dedissem, interjecto aliquanto noctis spatio, adstitit cubili meo quidam senex reverendi vultus, vestibus scissis, non valens lachrymas continere. Cui cum in visu dicerem, quæ causa ploratus et lachrymarum esset, visus est mihi durius lachrymari. Iterato quærenti mihi, quis esset ploratus, sic ait: Fleo animas Christianorum, teque cum illis simul. Exurge quamprimum, sume arma, si liberare te Deus permiserit, tuorumque animas pugnatorum. Hic mihi per totum videbatur, velut si esset per omnia venerabilis pater Bruno. Expergefactus sum cum terrore grandis, pro visione pavescens. Illico sumpsi arma, clamans militibus, ut armati equos conscenderent, visionem, si vera esset, satagens comprobare.

B *liberat, i* **42** Ad quem strepitum et clangorem fugientes impius Sergius ejusque sequaces subsecuti sunt principem Capuæ, sperantes se in dictam civitatem confugium habuisse. Ceperunt autem milites, inter vulneratos et sanos, centum sexaginta duos *f*; a quibus visionem fore veram comprobavimus. Reversus sum, Deo volente, vicesima nona Julii mensis Squillacium, perhabita * *al. præhabita* Capuæ civitate, ubi fui per quindenam continuam infirmatus. Venit vero jam dictus venerabilis Bruno cum quatuor de fratribus suis, qui me suis sanctis devotisque colloquiis consolati sunt. Cui reverendo viro visionem retuli, et humiles gratias egi, qui de me etiam absente suis in orationibus curam habuisset.

aperitur, **43** Qui se humiliter asseruit non ipsum fore, quem credidi, sed Dei Angelum, qui adstat principi tempore belli *g*. Rogavi quoque ipsum humiliter, ut propterea de rebus meis in terra Squillacensi sumere dignaretur largos redditus, quos donabam. Renuens ille, recipere nolle dicebat, quod ad hoc domum sui patris meamque dimiserat, ut omnino de rebus extraneis liber, deserviret Deo suo. Hic fuerat in tota domo mea, quasi primus et magnus *h*. Tandem vix ab eo impetrare potui, ut gratis acquiesceret sumere modicum munus meum. Donavi enim eidem patri Brunoni ejusque successoribus ad habendum in perpetuum absque temporali servitio monasterium S. Jacobi cum castro, et quam plura, res et bona alia, cum amplissimis libertatibus, in dictis literis *i* specificè declaratis. Hæc Comes ille.

duas ecclesias extruit, **44** Hæc autem Comitis liberalitate et donatione fretus beatus Bruno condidit ibi primo ecclesiam in honorem Matris Dei apud specum quandam subterraneam, in qua ipse morabatur. Deinde extruxit etiam alteram, haud procul ab illa distantem, in honorem sancti protomartyris Stephani *k*, cum monasterio illi conjuncto, in quo cæteri fratres habitabant, sub cura et gu-

bernatione tanti patris Christo militantes *l*. Cum quibus Vir sanctus usque ad diem vitæ extremum in ea perseveravit vivendi ratione et vitæ asperitate, quam antea in Carthusia cœperat et docuerat, interim etiam sollicitè curam eorum gerens, qui in Carthusiæ eremo degebant *m*, præfecto eis, ut ante diximus, magistro Landuino.

45 Qui quidem vir venerabilis, ne a vestigiis et institutis tanti Patris et præceptoris sui deflecteret, neve aliter suos institueret, quam ab illo cum sociis fratribus didicisset, iter longissimum suscepit ad ipsam usque Calabriæ eremum, singula accuratius ex illo percontaturus. Sed cum a sanctissimo Viro rediret, in manus Giberti schismatici incidit, et cum non posset a sententia deduci, pro justitiæ defensione in custodia detentus est; unde paulo post dimissus, non multo interjecto tempore, impollutum Christo spiritum reddidit *n*.

46 Incidit vero etiam beatissimus pater Bruno in gravissimam valetudinem, morboque augmenta capessente, quemadmodum sese habuerit, fratres et filii ejus his verbis in scripto quodam explicant: Ut sciatis, quanta fiducia, quam certa spe liberationis ejus preces fundatis, transitum illius brevi titulo innotescimus, ut in sancti Viri consummatione veritatem et perfectionem transactæ vitæ colligatis. Sciens enim, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, convocatis fratribus suis, ab ipsa infantia singulas ætates suas replicavit, et totius temporis sui cursum scientia et sententia dignum *o* proclamavit.

47 Postea fidem suam de Trinitate, protracto et profundo sermone exposuit, et conclusit sic *p*: Credo etiam Sacramenta, quæ sancta credit et veneratur Ecclesia, et nominatim panem et vinum, quæ consecrantur in altari, post consecrationem verum corpus esse Domini nostri Jesu Christi, veram carnem et verum sanguinem, quæ et nos accipimus in remissionem peccatorum nostrorum, et in spe salutis æternæ. Proximo inde Dominico die sancta illa anima carne soluta est pridie Nonas Octobris anno Christi millesimo centesimo primo, corpusque ejus fratres illic honorifice condiderunt.

48 Ad ejus sepulchrum hujusmodi Epitaphium appositum est:

Primus in hac Christi fundator ovilis eremo
Promerui fieri, qui tegor hoc lapide.

Bruno mihi nomen, genitrix Germania, meque
Transtulit ad Calabros grata quies nemoris.

Doctor eram, præco Christi, vir notus in orbe,
Desuper illud erat gratia, non meritum.

Carnis vincla dies Octobris sexta resolvit,

Ossa manent tumulo, spiritus astra petit *q*.
Ejus autem sanctissimam vitam mortemque preciosam consecuta sunt multa miracula, quæ ob ejus præclara merita Christus effecit. Post obitum ejus et sepulturam fratres monasterii ejus chartas miserunt, ut habet consuetudo, in diversas provincias, atque in ipsam quoque Britanniam, quibus et ejus e vita decessum significarunt, et ut preces pro sancta illius anima Domino offerrentur, petierunt *r*.

49 Sciebant enim, non esse justum, qui non peccet. Et primo quidem fratres et discipuli ejus, deinde etiam alii, qui eum noverant, quibusque cognita erat ejus eximia eruditio et vitæ sanctimonia, testimonium de iis vel prosa, vel carmine in iis chartis asscribere. Quæ omnia commemorare

AUCTORE
SURBO.

l

m

a Lauduino
invisitur,

n

in gravem
morbum inci-
dit, ex eoque,

E

o

emissa fidei
professione,
diem suum
obit.

p

q

Epitaphio,
hic recitato,
varisque ad
epistolam en-
cyclicam,

r

mortis ejus
nuntiam, ho-
norificis re-
sponsis fuit
decoratus.

AUCTORE
SERIO.

commemorare si velimus, nimium prolixi erimus; si prætermittere omnia tot gravissimorum hominum testimonia, ingratitude et impudentiæ notam non effugiemus, præsertim quando ex iis eximia beati Viri sanctitas non obscure potest animadverti. Et expedit sane non ignorari ea, quæ annotaturi sumus, vel ob id potissimum, quod quidam inepti et insulsi homines, et sibi et aliis persuadere ausi sunt, hunc beatum Virum eum esse doctorem, quem nos in hujus historiæ initio damnatum esse diximus; quod quidem vanissimum est, nescio, cujus somniatoris, commentum, cum satis constet, illum damnatum doctorem beatissimo Brunoni et sociis ejus occasionem præbuisse de vita sanctius instituenda serio cogitandi, et, relictis omnibus hujus mundi rebus, in horridam solitudinem commigrandi s.

s
Ea sanctitatem ejus testantur, hæcque e miraculis, quæ fecit, etiam patuit.

B 30 Hæc tantorum virorum, tot insignium collegiorum et personarum præclara testimonia t abunde, ni fallor, sufficiunt ad ostendam beatissimi patris Brunonis excellentem doctrinam, morum honestatem, et vitæ sanctimoniam, etiamsi nulla ejus miracula exstarent. Atqui vero multis etiam miraculis claruisse legitur, sed ea tamen, quod sine dolore commemorare non possum, non ea diligentia, qua par erat, annotata sunt, aut si annotata sunt, alterius Instituti monachis, ejus monasterium occupantibus, primo quidem negligentius custodita, deinde vero etiam perdita sunt. Sepultus est Vir præstantissimus in monasterio suo S. Stephani post summum altare u. Ad ejus sepulchrum fons vivus prorumpit, qui Christi virtute et ejus meritis multivaria adfert permulta remedia sanitatis. Illuminantur illic cæci, surdi audiunt, manci et muti redintegrantur, leprosi mundantur, dæmoniacy occy repurgantur. Sed his omnibus miraculis illud admirabilis est, quod, sicut toties repetunt jam allata testimonia, gloriam et honorem omnem respere, et in tanta vitæ austeritate, integritate et perfectione perseverare potuit.

u
Cur fons, qui ad Sancti tumulum prodigio ebullierit,

C 31 Non debet autem cuiquam scrupulum movere, si fons ille jam non cernatur ad beati Viri sepulchrum. Fontes enim, miraculose ebullientes, non semper perpetui sunt, et interdum propter hominum demerita ejusmodi Dei beneficia subtrahuntur. Fiunt enim miracula divinitus, ut commendentur et declarentur merita Sanctorum; quæ ubi satis innotuisse videntur, cessant nonnumquam miracula. Nec valde mirandum est, si fons ille ablatus est, exulante ab ejus monasterio sanctissima illa vivendi ratione, quam illic Vir sanctissimus instituerat x. Cum enim obdormisset in Domino, in Carthusianæ vitæ Instituto perseveravit illud monasterium sub quinque Prioribus, qui ei successerunt, usque ad tempora venerabilis Guigonis Prioris Carthusiæ. Inde in Gallia crescente Ordine Carthusiensi, solum illud Calabriæ monasterium a beati patris Brunonis fervore et sanctitate tepescendo degeneravit. Et petebant quidem ejus habitatores a Cartusia visitatores, et reformatores, sed nimia locorum intercapedo non facile id obtinebat.

x
esse desierit. Brunonem, non discussis ejus miraculis, Cælitum honoribus

y 32 Itaque ad Cisteriense institutum illi se transtulere, quod, tum recens ortum, incomparabilis viri beati Bernardi abbatis Claravallensis insigni sanctitate, multoque labore mirifice propagatum, in magno fervore durabat y. Ad illud autem tempus in Carthusianæ religionis profes-

sione permanserat illud monasterium annos D sexaginta z. Sed, Cisteriensi quoque religione successu temporis ibi tepescente, tandem monasterium sancti Brunonis factum est commendatitium aa usque ad hæc sanctissimi Pontificis Leonis decimi tempora. Is Pontifex, cum multorum relatione de eximia beati Brunonis sanctitate crebro audiisset, omnia miraculorum inquisitione, indignum arbitratus est, eum, quem præpotens Deus in hac vita tot auxisset donis et charismatibus, et nunc cælesti afficeret beatitudine, in terris non eximia laude et prædicatione efferrî, nec debita piæ devotionis officia persolvi apud thronum divinæ gloriæ quiescenti, cui dedisset Dominus cor ad præceptum et legem vitæ et disciplina.

z
aa
bb
cc
dd
e
ee
ff
33 Itaque non modo autoritate Apostolica clementer annuit, sed etiam voluit, ut in singulis monasteriis totius Ordinis Carthusiensis, et earum ecclesiis sive sacellis festum sanctissimi Brunonis confessoris annis singulis die sexto Octobris, quo decessit e vita, solemniter colatur, et congrua debitaque devotione celebretur; ipsius etiam corpus atque memoria dignam in Domino laudem habeat ac venerationem; conveniens etiam Officium in honore ipsius agatur et decantetur, necnon quotidie in divino Officio de eo commemoratio fiat bb. Domum præterea sancti Stephani, quam beatus Bruno in Calabria condiderat, et in qua sacrum ejus corpus quiescit, idem Pontifex a Cisteriensibus ad Carthusianos revocavit anno salutis millesimo quingentesimo decimo quarto cc, ut deinceps illic Carthusiano more et instituto vivatur. Cum autem hæc res ageretur, Prior Carthusiæ Neapolitanæ, cui ejus urgendæ et promovendæ negotium datum erat, exhibuit reverendo patri domino Francisco, magnæ Carthusiæ Priori, partem mandibulæ cum duobus dentibus sancti Brunonis dd, aitque, abbates sancti Stephani, ubi, ut dictum est, sacrum corpus beati Brunonis quiescit, tanta cura illius sacras reliquias semper asservasse, veriti *, ne Carthusiani eas repeterent, ut, ossibus in diversa occulta loca repositis, isdemque locis crebro mutatis, nemo præter abbatem et alium virum fide dignum, quicquam de illis cõmperti habuerit ee.

a Cartusianis affici Leo X Papa anno 1514 permittit,

* veritos

f
eodemque anno sacra ejus ossa,

34 Porro anno Christi millesimo quingentesimo decimo quarto sacra illa ossa translata sunt et ei translationi interfuit dominus Matthæus Prior Bononiensis Carthusiæ. Is sacrum illius caput, ne cum ossibus altari imponeretur, manibus tenebat, turbisque amantissimi Patroni sanctis reliquiis se privatum iri reformidantibus ita satisfacit: Oportet, inquit, sacrum caput, ab ossibus segregatum, auro, argento et lapidibus pretiosis ornari. His verbis vulgo suspicionem omnem adimens, summi Pontificis speciali permissu partem quamdam de capite detraxit, aliisque inde communicavit, præsertim venerabili patri Gregorio Priori Friburgensi, qui per domos provinciæ Rhenanæ, cujus erat visitator, particulas distribuit anno mxxv. Et quia sanctus Bruno patriam habuit Coloniæ Agrippinam, idem dominus Matthæus ejus capitis parvam portionem donavit domino Petro Leidensi, Carthusiæ Coloniensis Priori ff, cui munus illud fuit longe gratissimum, quique domum reversus anno mxxvi donum preciosissimum in ecclesia Carthusiæ Coloniensis die in Augusti reverenter deposuit.

35 Ipsum

Joanne S. Rufi
abbate solemnitate
peragente, trans-
feruntur.

A 33 Ipsum vero beatissimi Brunonis sacrum corpus transtulit Joannes abbas sancti Rufi, anno ut dictum, mxxiv, imposuitque ecclesiae sancti Stephani summæ aræ, ex candido marmore extractæ. Ab hoc monasterio ad passus mille quingentos abest specus valde religiosa, inter montes angusto loco sita, nemoribus cincta, quæ illius vallis extrema claudunt, prorsusque devia et hominibus inaccessa sunt. Supra hanc specum conditum est haud grande sacellum cum altari, ubi titulus habetur sancti Brunonis Coloniensis magistri, eremi sanctæ Mariæ de Turri Ordinis Carthusiensis institutoris primi, cujus etiam imago illic picta cernitur. In hac specu ille Vir Dei ab eo tempore, quo primum illuc venit, usque ad obitum incredibili spiritu fervore permansit *gg*. Porro in argumentum et commendationem sanctitatis ejus, usque in hodiernum diem locus ille, in quo post excessum contemplationum, defessa membra nudæ humo allidebat, numquam herbam gignit ad mensuram corporis ejus, eum tamen circumquaque herbescat. Hoc tam illustre miraculum omnes loci ejus accolæ constantissime asseverant *hh*. Est præterea illic ad lapidis jactum ecclesia beatissimæ Mariæ, a comite Rogerio constructa pro servo Dei magistro Brunone, et magistro Lanvino Nortmanno ejus socio *ii*.

Primariæ nota personarum, populi-
que Calabriae
erga Sanctum
generatio.

B 36 Ad hæc loca populorum catervæ, senes et pueri, viri ac feminae, nobiles et plebei, principes et magnates, ob sanctissimi Brunonis venerationem et piam erga illum animi devotionem, atque etiam ob impetranda ejus beneficia, perinde ac si degat in humanis, eum animis contemplantes, certatim confluunt, reverenter accedunt, venerantur et orant. Præcipue vero specum illam, in qua fere solus semper Deo serviebat, tanta reverentia, fide et affectu frequentant, ut complures non nisi nudis pedibus a jam dicto monasterio eo accedere conspiciantur. Alii genibus reptando, sacram illam specum, terram et saxa ex animi pietate lingunt, et lachrymabundi circumveant, atque de ipsa specu quippiam abradunt, pro magnis reliquiis habituri, sicque alacres ad sua abscedunt. Nec quisquam sane verbis explicare queat, quanta animi devotione et studio Virum sanctissimum prosequantur Calabriae episcopi, abbates, prælati, religiosi, itemque principes, comites, barones, et plebs universa *kk*. Denique non longe a supradicto monasterio nemus amplissimum est, quod Folo vocant, a Viro Dei non nisi instaurando monasterio deputatum. Quod si quis temerarius contra hanc ejus voluntatem venire ausus sit, quemadmodum fama apud omnes Calabros longo usu firmata testatur, divinam ultionem non evadit, faciente et hoc et permulta alia, ad declarandam fidelissimi Servi sui sanctitatem præpotente Deo, cui est honor et gloria in secula seculorum, Amen.

ANNOTATA.

a Pro principis hujus notitia adi Comment. præv. num. 336 et seq.

b De scititia hæc, ut apparet, Sancti ejusque sociorum per comitem Rogerium, venationi vacancem, mentione videtur Commentarium prævium num. 341 et binis seqq.

c Quid de duabus hæc ecclesiis, quas S. Brunoni ejusque sociis, statim atque hosce in specu orantes invenerat, comes Rogerius donavit, sen-

tiendum sit, Commentarii prævii num. 370 aperi.

d Vide, quæ in Vita præcedentis caput 5 notari ad lit. cc.

e Obsidio hæc, cujus occasionem Commentarii prævii num. 653 exposui, anno 1098, evenit, quemadmodum Commentarii prævii § 40 docui.

f An Sergius hos inter fuerit, est dubium. Consule, quæ in Vita præcedentis caput 5 annotata sunt ad lit. ff.

g De Visione hæc, comiti Rogerio in somnis oblata, videsis Commentarii prævii num. 644.

h Ne ex his comitis Rogerii verbis putes, S. Brunonem ante suum in Cartusiam secessum aliquandiu fuisse in principis istius aula versatum. Adi Commentarii prævii num. 371 et seq.

i Integras hæc Commentarii prævii num. 657 et sex seqq. recitatas invenies.

k Nec Sanctus, postquam in Turritanam eremum secessit, continuo in specu, uti hic Surius velle videtur, commoratus est, nec binas ecclesias, hic memoratas, post datum, cujus pars proxime hic recitatur, diploma primum condidit. Adi Commentarii prævii num. 624 et binis seqq. itemque num. 748.

l Monasterio huic Sanctus Lanvinum præfecit Priorem. Consule Comment. prævii num. 626, 643 et 716.

m Verissimum sane hoc apparet ex litteris, in Commentario prævio § 41 recitatis, quas ad Cartusiae fratres per Landuinum, ad hosce e Calabria revertentem, Sanctus misit.

n Landuinus, qui, ex Calabria, quo Brunonis visendi causa ierat, Cartusiam repetens, in manus Guiberti antipapæ incidit atque in carcerem fuit conjectus, inedia in hoc, quemadmodum ex iis, quæ Commentarii prævii § 41 disserui; fas est colligere, interit; ut proinde a veritate aberret Surius, qui illum non prius, quam cum e carcere, in quem conjectus fuerat, dimissus paulo post esset, obiisse, hic scribit.

o Pro phrasibus hujus significatione adi Commentarium prævium num. 726.

p Integram fidei professionem, a Sancto, morti vicinum se sentiente, emissam, Commentarii prævii num. 727 studioso lectori exhibui; verbis interim, quæ hic subduntur, ibidem haud terminatur.

q E versibus hæc aliquot dissonant a versibus, quibus Sancti Epitaphium primitus fuit conceptum. Consule Commentarium prævium mem. 754.

r Consule Comment. præv. num. 24 et seq.

s Ita hic Surius: et recte sane, ut impiam de Sancto calumniam confutet, mox subiungit nonnullos, quibus Sancto a variis ecclesiis parentatum fuit, titulos funebres; ast cum non hos tantum, verum etiam omnes alios, quibus Brunonem, vita functum, Italiae, Galliae et Angliæ ecclesia plurimæ ac personæ celebrarunt, daturus infra sim, ab iis, quos Surius recenset, huc transcribendis abstinco.

t Titulis funebribus nimirum, quos ex dictis ad lit. præced. recitavi, expressa.

u De Turritanæ eremi ecclesia, in qua sepulturam nactus sit S. Bruno, videsis Commentarii prævii num. 751 et binis seqq. disputata.

x De fonte, qui ad Sancti tumulum, uti hic traditur, prodigio excitatus fuerit, rationeque, ob quam fons ille desiisse seu exaruisse simul asseritur, consule, quæ Commentarii prævii num. 755 et aliquot seqq. dicta sunt.

y De

AUCTORE
SURIUS.

A y De S. Bernardo, primo Claravallensi abbate, apud nos tom. IV Augusti ad 20 hujus mensis diem, quo colitur Romanoque Mrl. exstat insertus, actum jam est; is autem Cisterciensi Ordini, qui, anno 1098 primum inceptus, anno 1100 a Paschali II Papa approbatus fuerat, anno 1115 nomen dedit, vitamque in eo sanctissime actam anno 1159 felicissime terminavit, uti probant, quæ in præfato tomo de sancto illo abbate dicta sunt.

z Turritanum S. Stephani monasterium diutius, quam hic statuatur, Cartusiansi instituto mansit addictum. Adi Commentarii prævii num. 740 et seq.

aa Pro tempore, quo id factum sit, adi Comment. prævii num. 732.

bb Videsis, quæ in Vitæ præcedentis caput 5 annotata sunt ad litt. zz.

cc Bulla, qua Leo X Papa Turritanum S. Stephani monasterium Cartusiansi restituit, anno 1515 data notatur; hi autem possessionem illius adierunt anno 1514. Adi Commentarium prævium § 46, quo Bullam illam integram dedi.

dd Quid ex iis, quæ hic Surius post Blomenvennam tradit, sit consequens, videsis Commentarii prævii num. 779 et seqq.

ee Eo modo, quo hic assertitur, occultatas fuisse ab abbatibus S. Stephani S. Brunonis reliquias, certum non est. Consule Commentarii prævii num. 755.

ff Anno scilicet, quo ipsemet hic Prior generalis Ordinis Cartusiansi capitulo interfuit, 1516. Adi Comment. prævii num. 777 et seq.

gg Quid de continua, quæ hic assertitur, Sancti in specu commoratione sentiam, Commentarii prævii num. 748 edici.

hh Miraculum hoc in medio reliqui Comment. prævii num. 748.

ii Ecclesie hujus, ut ex Comment. prævii num. 755 intelliges, curam gerunt Cartusiansi, qui Turritanum S. Stephani monasterium incolunt, hocque, quod modo, Brunonis nomine ad Stephani nomen adjecto, SS. Stephani et Brunonis domus vocatur, non id ipsum est, quod S. Bruno extruxit, sed aliud, quod ab hoc jam collapsio sagitta circiter facta est dissitum, uti intelligo ex notitiis, quas ex Annaliis Cartusiansium libri IV hæcenus non vulgati Vallis-Dei exemplari descripsi, mecumque communicavit Cartusianus Parisiensis, sapissime in Comment. prævio laudatus.

kk Summa hodieque apud Calabros in veneratione esse S. Brunonem, docet in contexta a se ejus Vita cap. 54 Zanottius.

EPISTOLA ENCYCLICA,

**Qua S. Brunonis obitum
quaquaversum nuntiarunt
ejus in Turritana eremo
discipuli, solitaque pro
illius anima suffragia postularunt.**

Primo loco, quem primatem et caput in Ecclesia credimus et confitemur, Apostolicæ sedis Præsulem totamque illam principalem curiam humiles heremitæ Calabriae monasterii sanctæ Dei Genitricis Mariæ, cujus fundator pater

Bruno fuit et prælatus, dum in carne viveret, debita subjectione veneramus et salutamus, sanctique Patris nostri obitum pridie Nonas Octobris denunciamus, ut meritis eorum et precibus adjuvetur apud Deum. Salutamus quoque universam sanctam Ecclesiam in ordinibus et professionibus suis, canonicos, monachos, heremitas, Deo dicatas sanctas virgines, quibus et omnibus spirituali presentia prosternimur, ut defuncti Patris nostri memores esse velint; ut dilectæ illi animæ si adhesit macula (cum non sit justus, qui non peccet) multiplicatis intercessoribus et precum instantia detergatur, et transeat ad requiem. Precamur quoque, ut quorumcumque locorum congregationes, aut personæ religiosæ ejus agant memoriam, se nominatim non pigeat in hac carta subscribere; separatim vero, si qui volunt ejus memoriam scriptam et anniversariam observare, scribantur, ut congruam vicem singulis rependamus, prout pauci sufficimus. Ut autem sciatis, quanta fiducia, quam certa spe liberationis ejus preces fundatis, transitum illius * utilitatem brevi titulo innotescimus, ut in sancti Viri consummatione veritatem et perfectionem transactæ vitæ colligatis. Sciens, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, convocatis fratribus suis ab ipsa infantia singulas ætates suas replicavit, et totius temporis sui scientia et sententia dignum proclamavit. Postea fidem suam de Trinitate protracto et profundo sermone exposuit et conclusit sic: Credo etiam Sacramenta, quæ sancta credit et veneratur Ecclesia, et nominatim panem et vinum, quæ consecrantur in altari, post Consecrationem verum corpus esse Domini nostri Jesu Christi, veram carnem et verum sanguinem, quæ et nos accipimus in remissionem peccatorum nostrorum et in spe salutis æternæ. Proxima die Dominica sancta illa anima carne soluta est pridie Nonas Octobris anno Domini millesimo centesimo primo. Orate pro eo et pro nobis peccatoribus. Fratrem nostrum, harum litterarum latorem, obedientiæ gratia peregrinantem, vestræ charitati commendamus. Valete.

ANNOTATA.

a Epistole huic quaquaversum ex more tunc usitato (adi Commentarii prævii num. 24 et seq.) pro annuntiando Brunonis obitu missæ, titulisque Funebribus seu datis ad hanc responsorii, quæ ad Vitæ S. Brunonis, per Puteanum scriptæ annoque circiter 1515 typis Basileensibus excusæ, calcem adjiciuntur, præfixæ, septem præmittuntur versiculi, qui ibidem pro altero Sancti Epitaphio obtruduntur; alii autem Titulum funebrem, quo ab ipsis religiosis Turritanæ eremi incolis Sancto parentatum fuerit, esse illos contentunt. Verum mihi nec unum, nec alterum placet; non primum, quod Epitaphii speciem præferre haud videantur; non secundum, quod versiculis illis ad jam datam Epistolam, quod tamen, ut Titulum funebrem constituerent, ex dictis in Commentario prævio num. 24 esset necessum, responsum haud fuerit. Ut sit, ethopæiam, qua S. Brunonis mores lectori ob oculos ponuntur, haud inepte dixeris, nec mihi vero prorsus apparet absimile, a Sancti discipulis, quo, qualis hic fuisset, utcumque docerent, Epistole encyclicæ jam datæ fuisse adjunctos. Ut illos adeo, antequam ad Titulos funebres progrediar, huic etiam modo transcribam, locus exigit. Sic habent:

Laudandus